

Izveštaj sa Prvog crnogorskog šumarskog foruma

*Tema: Razvoj sektora šumarstva u
Crnoj Gori u kontekstu međunarodnih
inicijativa i državnih izazova*

1. CRNOGORSKI
ŠUMARSKI
FORUM

9 - 10. FEBRUAR 2010.

Izvještaj sa Prvog crnogorskog šumarskog foruma

***Tema: Razvoj sektora šumarstva u
Crnoj Gori u kontekstu međunarodnih
inicijativa i državnih izazova***

Podgorica, Crna Gora, 9 - 10. februar 2010.

1. Sažetak

U cilju ostvarivanja otvorenih diskusija i aktivnog učešća zainteresovanih strana u procesima reforme sektora šumarstva, u Hotelu Crna Gora u Podgorici, je 9 i 10 februara 2010. godine održan Prvi crnogorski šumarski forum.

Domaćin ovog dvodnevnog foruma sa temom "Razvoj sektora šumarstva u Crnoj Gori u kontekstu međunarodnih inicijativa i državnih izazova" bilo je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede uz podršku projekta „Razvoj šumarstva u Crnoj Gori“ - FODEMO projekta, kojeg zajednički finansiraju Vlada Velikog Vojvodstva Luksemburga i Vlada Crne Gore.

Prvi crnogorski šumarski forum zvanično je otvorio Mr. Milutin Simović, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u Vladi Crne Gore, naglašavajući važnost ovog sektora u doprinosu ruralnom razvoju. "U procesu sveukupne reforme sektora šumarstva u Crnoj Gori, Vlada je usvojila brojna dokumenta kao što je Nacionalna šumarska politika i Nacionalni akcioni plan za borbu protiv bespravničkih aktivnosti u šumarstvu, dok se izrada novog Zakona o šumama nalazi u završnoj fazi", naglasio je ministar Simović.

U plenarnom dijelu, prezentovano je učešće Crne Gore u međunarodnim inicijativama u oblasti šumarstva od strane Dr. Milosava Anđelića, pomoćnika ministra za sektor šumarstva, koji je posebno naglasio važnost regionalnog političkog procesa Ministarske konferencije o zaštiti šuma u Evropi. „Naša zemlja je učestvovala na Četvrtoj i Petoj ministarskoj konferenciji o zaštiti šuma u Evropi (Beč 2003. i Varšava 2007. godine) gdje je potpisala deklaracije i rezolucije koje imaju značajnu ulogu u definisanju smjernica održivog gazdovanja šumama. Posebno bitna je Bečka rezolucija 1 koja detaljnije definiše koncept Nacionalnog šumarskog programa", rekao je gospodin Anđelić.

Predstavnici FODEMO projekta, James Acworth i Žarko Vučinić, upoznali su prisutne sa definicijom, karakteristikama i principima Nacionalnog šumarskog programa, napominjući da on sam po sebi nije dokument, već proces u okviru kojeg se razvija niz dokumenata i aktivnosti koje su od vitalnog značaja za usmjeravanje reforme šumarskog sektora.

Na Prvom crnogorskom šumarskom forumu je prikazan i napredak koji je postignut u radu na nacionalnoj inventuri šuma i unaprijeđenoj metodologiji planiranja gazdovanja šumama, predstavljene su i aktivnosti Holandske razvojne organizacije SNV u oblasti šumarstva (pomoć na izradi novog Zakona o šumama i u uspostavljanju udruženja privatnih vlasnika šuma na nacionalnom i lokalnom nivou) od strane gospodina Franc Ferlina, kao i rezultati projekta „Turizam zasnovan na prirodnoj baštini“ od strane predstavnika Norveške šumarske grupe, gospodina Truls Korseath-a.

Nakon plenarnog dijela, rad na forumu se nastavio kroz dvije panel diskusije koje su se bavile temama "Zakonodavnog okvira i programa razvoja sektora šumarstva", odnosno "Novim tehničkim standardima i metodama za održivo gazdovanje šumama i monitoringom šuma".

Drugi dan rada na forumu obilježili su zaključci sa pomenutih panela, izjave zainteresovanih strana i usvajanje Zajedničke izjave sa foruma, nakon čega je i održana konferencija za štampu na kojoj su zajedničku izjavu potpisali: ispred Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Dr. Milosav Anđelić, pomoćnik ministra za sektor šumarstva; ispred Uprave za šume - Radoš Šučur, direktor; ispred Nacionalnog udruženja privatnih vlasnika šuma- Miodrag Bakić, predsjednik; ispred FODEMO projekta - James Acworth, glavni tehnički savjetnik i ispred SNV Montenegra - Franc Ferlin.

2. Uvod

U procesu sveukupne reforme sektora šumarstva u Crnoj Gori, Vlada je usvojila brojna dokumenta kao što je Nacionalna šumarska politika (2008.) i Nacionalni akcioni plan za borbu protiv bespravnih aktivnosti u šumarstvu (2009.). Pored toga, izrada novog Zakona o šumama nalazi se u završnoj fazi, dok je nacionalna inventura šuma otpočela početkom 2009. godine uz podršku projekta "Razvoj šumarstva u Crnoj Gori" (FODEMO projekat). Rad na unaprijeđivanju procedura i instrumenata za planiranje gazdovanja šumama traje već 5 godina.

Svaka od iznad navedenih inicijativa pruža podršku za primjenu održivog gazdovanja šumama što doprinosi daljem usvajanju ciljeva politike i regulatornih zahtjeva Evropske Unije. Crna Gora je takođe aktivno uključena u regionalni politički proces Ministarske konferencije o zaštiti šuma u Evropi (MCPFE) i usvojila je, i sada primjenjuje koncept Nacionalnog šumarskog programa (NŠP).

U cilju ostvarivanja otvorenih diskusija i aktivnog učešća zainteresovanih strana u procesima reforme sektora šumarstva, održan je Prvi crnogorski šumarski forum 9. i 10. februara 2010. godine u Podgorici u Hotelu Crna Gora. Tema foruma je bila "Razvoj sektora šumarstva u Crnoj Gori u kontekstu međunarodnih inicijativa i državnih izazova".

Ciljevi foruma bili su da:

- naglasi značajnu ulogu koju šumarstvo ima za ruralni i ukupni privredni razvoj Crne Gore;
- predstavi koncept NŠP, obaveza vezanih za MCPFE i očekivanja EU;
- prikaže napredak koji je postignut u ukupnom razvoju sektora i posebno u oblasti unaprijeđenog planiranja gazdovanja šumama i nacionalnoj inventuri šuma;
- predstavi napredak postignut u realizaciji međunarodnih projekata iz oblasti šumarstva i obezbijedi sinergiju budućih donatorskih aktivnosti;
- organizuje dvije panel diskusije s ciljem ocjene napretka i planova za određene dijelove okvira za NŠP u Crnoj Gori:
  - Panel 1 "Zakonodavni okvir i program razvoja sektora šumarstva", i
  - Panel 2 "Novi tehnički standardi i metodi za održivo gazdovanje šumama i monitoring šuma";
- unaprijedi matricu za NŠP koju je izradilo Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, FODEMO projekat i SNV na osnovu saznanja panel grupa, komentara i plenarnih diskusija;
- usvoji zajedničku izjavu Prvog crnogorskog šumarskog foruma o prioritetnim aktivnostima državnih šumarskih institucija i međunarodnih organizacija u kontekstu NŠP.

3. Program

Tema: Razvoj sektora šumarstva u Crnoj Gori u kontekstu međunarodnih inicijativa i državnih izazova

Podgorica, Hotel Crna Gora

Prvi dan (9. februar 2010. godine)

09:30 - 10:00	Prijava učesnika
10:00 - 10:15	Otvaranje Foruma
10:00 - 10:15	Sektor šumarstva - izazovi, Vladine inicijative i doprinos ruralnom razvoju - Mr. Milutin Simović, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
10:15 - 11:40	Plenarna sesija
10:15 - 10:35	Reforma sektora šumarstva i učešće Crne Gore u međunarodnim inicijativama - Dr. Milosav Anđelić, pomoćnik ministra, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i James Acworth, FODEMO projekat
10:35 - 10:50	Unaprijeđenja u planiranju gazdovanja šumama - pregled - Blažo Jokanović, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Axel Weinreich, Unique
10:50 - 11:05	Nacionalna inventura šuma - pregled - Vitomir Tepavčević, Uprava za šume i Matthias Dees, predstavnik GeoFIS-a
11:05 - 11:15	Uloga SNV-a u reformi šumarskog sektora u Crnoj Gori - Franc Ferlin, SNV Montenegro
11:15 - 11:25	Pregled projekta "Turizam zasnovan na prirodnoj baštini" - Truls Korsæth, Norveška šumarska grupa
11:25 - 11:40	Nacionalni šumarski program (NŠP), prezentacija NŠP matrice i metodologija rada na panelima - James Acworth i Žarko Vučinić, FODEMO projekat
11:40 - 12:00	Pauza za kafu i razgovori sa učesnicima
12:00- 14:00	Sastanci dvije panel grupe
Panel 1	Zakonski okvir i program razvoja sektora šumarstva Predsjedavajući: Žarko Vučinić, FODEMO projekat Sekretar: Miloš Janković, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
Panel 2	Novi tehnički standardi i metodi za održivo gazdovanje šumama i monitoring šuma Predsjedavajući: Dragan Marinović, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Sekretar: Dragan Borota, FODEMO projekat
14:00 - 15:00	Ručak
15:00 - 18:00	Sastanci dvije panel grupe - diskusija i zaključci

Drugi dan (10. februar 2010. godine)

09:00 - 12:40	Plenarna sesija
9:00 - 09:10	Pregled rada tokom prvog dana
09:10- 09:50	Zaključci i diskusije rada u panel grupama - rezime od strane predstavnika panela
09:50 - 10:20	Izjave zainteresovanih strana (predstavnici UPVŠ, EU, drvne industrije, privatnih šumarskih kompanija, učenika Srednje stručne šumarske škole iz Berana, međunarodnih organizacija...)
10:20 - 10:40	Pauza za kafu
10:40 - 11:40	Predstavljanje predloga Zajedničke izjave sa Foruma praćeno diskusijom - predstavnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
11.40 - 12.00	Predstavljanje dopunjene NŠP matrice na osnovu zaključaka rada sa dva panela - James Acworth/Žarko Vučinić, FODEMO projekat
12.00 - 12.30	Predstavljanje i usvajanje teksta Zajedničke izjave sa Foruma - predstavnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
12:30 - 12:40	Završni komentari -predstavnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
12:40 - 13:00	Fotografisanje učesnika, pauza za kafu
13:00 - 14:00	Konferencija za štampu - Potpisivanje Zajedničke izjave sa Foruma - Pitanja i odgovori
14:00 - 15:00	Ručak

4. Govor Mr. Milutina Simovića, ministra poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u Vladi Crne Gore na Prvom crnogorskom šumarskom forumu

Podgorica, 9. februar 2010. godine

Dame i gospodo,

Dozvolite da vas pozdravim i izrazim zadovoljstvo povodom održavanja Prvog crnogorskog šumarskog foruma i donatorskog koordinacionog sastanka u sektoru šumarstva.

Sektor šumarstva u Crnoj Gori se danas suočava sa izazovom kako unaprijediti praksu upravljanja šumama da bi se ostvarila vizija šumarstva i unaprijeđenje postojećeg stanja svih šuma, tako da zaštitne, ekološke, socijalne i ekonomske funkcije šuma budu izbalansirane, a održivost obezbijeđena.

I upravo je to jedan od temeljnih ciljeva postavljenih u našoj po prvi put usvojenoj Nacionalnoj šumarskoj politici. Pored toga, važni ciljevi su i:

- obezbijediti i poboljšati dugoročnu otpornost i produktivnost šumskih i drugih eko sistema kao i održivost biljnih i životinjskih vrsta;
- šume treba da doprinesu održivom, socijalnom i ekonomskom razvoju ruralnih područja;
- šume treba da obezbijede dugoročan razvoj i konkurentnost drvne industrije;
- da se obezbijedi dugoročan razvoj šumarske struke i djelatnosti šumarstva.

Usvajanje Nacionalne šumarske politike je u stvari značio početak realizacije Nacionalnog šumarskog programa Crne Gore, koji sam po sebi nije dokument već proces reformi šumarskog sektora u okviru kojeg se razvija niz dokumenata i aktivnosti koja proističu jedan iz drugog, međusobno se dopunjavaju i uslovljavaju.

Zbog toga smo procijenili zajedno sa našim međunarodnim partnerima da je potrebno organizovati ovaj forum na kojem bi prezentirali šta je do sada uradjeno u sklopu tog procesa reformi što je sada aktuelno, kao i što se planira za naredni period. Pored toga smo procijenili da je ovo dobra prilika za donatorski koordinacioni sastanak gdje bi se donatori međusobno bolje informisali o projektima u sektoru šumarstva, sa ciljem postizanja optimalne moguće sinergije i izbjegavanja preklapanja projektnih aktivnosti.

Dozvolite da pozdravim:

- predstavnike delegacije EU u Crnoj Gori;
- predstavnike FODEMO projekta, našeg najvažnijeg bilateralnog partnera u sektoru šumarstva, koji finansira Vlada Luksemburga, projekta koji je aktuelno posvećen izradi nacionalne inventure šuma, uvođenju novih procedura planiranja i nove metodologije planiranja;
- predstavnike SNV-a koje finansira Vlada Holandije sa aktuelnom podrškom u izradi novog zakona o šumama;
- predstavnike UNDP-a koji sa Vladom Finske podržavaju uvodjenje GIS-a u šumarstvu;
- predstavnike Norveške šumarske grupe koji podržavaju razvoj lovnog turizma;

- predstavnike Svjetske Banke koja nas je podržala u izradi Nacionalnog akcionog plana za suzbijanje bespravničkih aktivnosti u šumarstvu;
- predstavnike USAID-a koji je podržao Projekat „Zeleni telefon za zelene šume“ koji je realizovan u saradnji sa nevladinim sektorom.

Koristim ovu priliku da se zahvalim agencijama za implementaciju projekata i posebno vladama država koje finansiraju ove projekte.

Proces reformi šumarskog sektora, NASTAVLJAMO:

Donijećemo novi zakon o šumama, koji će uspostaviti zakonski okvir za sprovođenje Nacionalne šumarske politike i uskladićemo domaće zakonodavstvo u ovoj oblasti sa evropskim zakonodavstvom, evropskom politikom i standardima.

Donijećemo novu Nacionalnu šumarsku strategiju, koja će definisati kratkoročne, srednjoročne i dugoročne ciljeve i program rada za konkretne podsektore i regione i definisaće višegodišnji budžetski program.

Plan moritoringa definisaće ključne standarde i indikatore napretka u implementaciji Nacionalne šumarske politike.

Novi okvir institucija će uskladiti funkcije, odgovornosti, strukture i aktivnosti vladinih institucija i definisaće važnu ulogu civilnog društva u gazdovanju i monitoringu šuma u Crnoj Gori.

Jaćaćemo ljudske resurse kroz stalne obuke i stručna usavršavanja.

Obezbićediće se podrška za uspostavljanje održivog privatnog sektora u šumarstvu.

Informaciona osnova će se poboljšati sprovođenjem nacionalne inventure šuma i uspostavljanjem šumarskog informacionog sistema.

Siguran sam da ćemo u realizaciji ove zahtjevne agende imati razvijeno partnerstvo između nacionalnih subjekata, kao i sa našim međunarodnim partnerima.

5. Plenarni dio

U plenarnom dijelu, prezentovano je učešće Crne Gore u međunarodnim inicijativama u oblasti šumarstva od strane Dr. Milosava Anđelića, pomoćnika ministra za sektor šumarstva, koji je posebno naglasio važnost regionalnog političkog procesa Ministarske konferencije o zaštiti šuma u Evropi. „Naša zemlja je učestvovala na Četvrtoj i Petoj ministarskoj konferenciji o zaštiti šuma u Evropi (Beč 2003. i Varšava 2007. godine) gdje je potpisala deklaracije i rezolucije koje imaju značajnu ulogu u definisanju smjernica održivog gazdovanja šumama. Posebno je bitna Bečka rezolucija 1 koja detaljnije definiše koncept Nacionalnog šumarskog programa”, rekao je gospodin Anđelić.

Predstavnici FODEMO projekta, James Acworth i Žarko Vučinić, upoznali su prisutne sa definicijom, karakteristikama i principima Nacionalnog šumarskog programa, napominjući da on sam po sebi nije dokument, već proces u okviru kojeg se razvija niz dokumenata i aktivnosti koje su od vitalnog značaja za usmjeravanje reforme šumarskog sektora.

Na Prvom crnogorskom šumarskom forumu je prikazan i napredak koji je postignut u radu na nacionalnoj inventuri šuma i unaprijeđenoj metodologiji planiranja gazdovanja šumama, predstavljene su i aktivnosti Holandske razvojne organizacije SNV u oblasti šumarstva (pomoć na izradi novog Zakona o šumama i u uspostavljanju udruženja privatnih vlasnika šuma na nacionalnom i lokalnom nivou) od strane gospodina Franc Ferlina, kao i rezultati projekta „Turizam zasnovan na prirodnoj baštini” od strane predstavnika Norveške šumarske grupe, gospodina Truls Korseath-a.

Nakon plenarnog dijela, rad na forumu se nastavio kroz dvije panel diskusije koje su se bavile temama “Zakonodavnog okvira i program razvoja sektora šumarstva”, odnosno “Novim tehničkim standardima i metodama za održivo gazdovanje šumama i monitoringom šuma”.

6. Panel 1: Zakonodavni okvir i program razvoja sektora šumarstva

Predsjedavajući: Žarko Vučinić, FODEMO projekat

Sekretar: Miloš Janković, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Učesnici: predstavnici državnih institucija, lokalnih samouprava, civilnog društva, nevladinog sektora, privrede, privatnog sektora, naučnih i stručnih institucija, međunarodnih organizacija, šumarski stručnjaci, mladi koji će svoju profesionalnu budućnost vezati za šumarski sektor....

Ciljevi panela

1. Predstaviti politički, zakonski i okvir za planiranje na nacionalnom nivou kako je navedeno u Nacionalnoj šumarskoj politici i Nacrtu zakona o šumama:

- Nacionalna šumarska politika;
- Nacionalna strategija sa planom razvoja šuma i šumarstva;
- Nacionalni akcioni plan za borbu protiv bespravnih aktivnosti u šumarstvu;
- Nacrt novog zakona o šumama;
- Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća;
- Zakon o divljači i lovstvu;
- Napredak u pripremi podzakonskih akata.

2. Ocjena napretka u izradi / implementiranju svakog novog propisa i dokumenta za razvoj sektora - kratak pregled trenutnog stanja:

- Izrada / koncept za svaki ključni dokument;
- Raspodjela odgovornosti u crnogorskim institucijama tokom faze izrade;
- Priprema;
- Implementacija;
- Monitoring i kontrola;
- Definisane institucionalnih odgovornosti za implementaciju;
- Izgradnja kapaciteta i obuka.

3. Povezanost sa ostalim sektorima i procesima planiranja:

- Ruralni / ekonomski razvoj / poljoprivreda;
- Zaštita životne sredine;
- Turizam;
- Pravosuđe.

4. Izazovi sa kojima se sriječemo / pitanja koja treba riješiti tokom dalje implementacije:

- Uključenost (zainteresovanih strana iz državnog i privatnog sektora na nacionalnom / opštinskom

/ lokalnom nivou);

- Monitoring napretka u pripremama i implementaciji;
- Kapaciteti.

5. *Prezentovanje budućih planova za 2010.godinu i dalje (fokus na 2010.):*

- Prioriteti;
- Finansiranje od strane države;
- Donatorska podrška (tehnička / finansijska).

6. *Dopuniti matricu Nacionalnog šumarskog programa (NŠP) u skladu da saznanjima sa panela.*

Program panela

A. Uvodne napomene (Franc Ferlin, SNV Montenegro):

1. Novi zakonski okvir u šumarstvu (strateški i budžetsko finansijski dio);
2. Ciljevi panela - dati inpute za određene dijelove matrice NŠP i za Zajedničku izjavu sa šumarskog foruma.

B. Prezentacije:

1. Izazovi Uprave za šume u kontekstu novog zakonskog okvira i implementacije Nacionalne šumarske politike (Radoš Šućur, direktor, Uprava za šume);
2. Implementacija NAP-a za borbu protiv bespravnih aktivnosti u šumarstvu u Crnoj Gori (Alija Bralić, glavni šumarski inspektor, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede);
3. Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća i podzakonski akti - pregled (Zehra Demić, Uprava za šume).

C. Panel diskusija:

NB - Ocjena plana za završetak političkog, zakonskog i okvira za planiranje na nacionalnom nivou.

D. Zaključak- Završna riječ predsjedavajućeg - inputi za Zajedničku izjavu sa šumarskog foruma.

7. Panel 2: Novi tehnički standardi i metodi za održivo gazdovanje šumama i monitoring šuma

Predsjedavajući: Dragan Marinović, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Sekretar: Dragan Borota, FODEMO projekat

Učesnici: predstavnici državnih institucija, lokalnih samouprava, civilnog društva, nevladinog sektora, privrede, privatnog sektora, naučnih i stručnih institucija, međunarodnih organizacija, šumarski stručnjaci, mladi koji će svoju profesionalnu budućnost vezati za šumarski sektor....

Ciljevi panela

1. Prezentovati novi okvir za planiranje po nivoima kao je to navedeno u Nacionalnoj šumarskoj politici i Nacrtu zakona o šumama:

- Nacionalni planovi razvoja sektora šumarstva
  - NIŠ (nacionalna inventura šuma) kao ključni izvor podataka za planiranje u sektoru
- Planovi razvoja šuma (za jednu ili više opština)
  - NIŠ kao potencijalni izvor podataka za planove razvoja šuma
- Planovi gazdovanja šumama
  - državnim
  - privatnim
- Izvođački projekti

2. Ocjena napretka u izradi / sprovođenju planova na svakom novom nivou - dati kratak pregled trenutnog stanja:

- Izrada
- Raspodjela odgovornosti u crnogorskim institucijama
- Priprema / testiranje
- Implementacija
- Monitoring i kontrola
- Definisane institucionalnih odgovornosti
- Izgradnja kapaciteta i obuka

3. Povezanost sa ostalim sektorima i procesima planiranja:

- Poljoprivreda / turizam / zaštita životne sredine
- Prostorno planiranje
- Planovi razvoja opština
- Natura 2000
- Ostalo

4. Izazovi sa kojima se srećemo / pitanja koja treba riješiti tokom dalje implementacije:

- Uključenost (zainteresovanih strana iz državnog i privatnog sektora na nacionalnom/ opštinskom/ lokalnom nivou)
- Monitoring
- Kapaciteti

5. Prezentovanje budućih planova za 2010. godinu i dalje (fokus na 2010.godinu):

- Prioriteti
- Pojašnjenje odgovornosti
- Finansiranje od strane države
- Donatorska podrška (tehnička / finansijska)

6. Dopuniti matricu za NŠP u skladu da saznanjima rada panela.

Program panela

A. Uvodne napomene (Blažo Jokanović, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Vitimir Tepavčević, Uprava za šume):

1. Pregled matrice za izradu novih planova u šumarstvu (planovi na nacionalnom / regionalnom nivou, planovi gazdovanja šumama (PGŠ), izvođački projekti);
2. Ciljevi panela - dati inpute za određene dijelove matrice za NŠP i za Zajedničku izjavu sa šumarskog foruma.

B. Prezentacije:

1. Nacionalna inventura šuma (koje su sljedeće aktivnosti i kako se rezultati mogu koristiti, kao podaci pri izradi budućih planova na nacionalnom / regionalnom nivou) - Matthias Dees, GeoFIS;
2. Planovi razvoja šuma (PRŠ) - predstavljanje novog nivoa planiranja - Ranko Kankaraš, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Pregled potreba za ovim nivoom planiranja kako je utvrđeno tokom izrade politike; prijedlog koncepta za metodologiju za PRŠ i kako se on uklapa u ukupan okvir planiranja u šumarstvu; povezanost sa procesima izrade prostornih i razvojnih planova;
3. Očekivanja privatnih vlasnika vezano za planiranje i monitoring u šumarstvu - Udruženje privatnih vlasnika šuma;
4. Integralni planovi gazdovanja šumama - postignuti napredak / sljedeće aktivnosti - Niels Hahn, Unique
  - a. trenutno stanje
  - b. zajednički planovi za državne i privatne šume
  - c. izrada i probne smjernice za PGŠ
  - d. instrumenti za održivo gazdovanje šumama- softver i hardver
  - e. obuka osoblja za nove metode
  - f. podrška konsultativnom procesu sa privatnim vlasnicima šuma

- g. priprema PGŠ u cijeloj državi uz korišćenje novog metoda
- h. kontrola kvaliteta planova i odobravanje planova
- i. godišnji planovi - kako obezbjeđujemo njihovo usklađivanje sa PGŠ?
- j. monitoring sprovođenja PGŠ i povratne informacije za izradu budućih planova

C. Panel diskusija

D. Zaključak - Završna riječ predsjedavajućeg - input za Zajedničku izjavu sa šumarskog foruma.

8. Drugi dan na Forumu

Drugi dan rada na Forumu obilježili su zaključci sa pomenutih panela, izjave zainteresovanih strana i usvajanje Zajedničke izjave sa foruma, nakon čega je i održana konferencija za štampu na kojoj su zajedničku izjavu potpisali: ispred Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Dr. Milosav Andjelić, pomoćnik ministra za sektor šumarstva; ispred Uprave za šume - Radoš Šučur, direktor; ispred Nacionalnog udruženja privatnih vlasnika šuma - Miodrag Bakić, predsjednik; ispred FODEMO projekta - James Acworth, glavni tehnički savjetnik i ispred SNV Montenegra - Franc Ferlin.

Sastavni dio ove Izjave predstavljaju i zaključci sa panela organizovanih u okviru Forumu.

U okviru Izveštaja sa Prvog crnogorskog šumarskog foruma, dostavljamo Vam i CD na kome se, između ostalog, nalaze prezentacije sa plenarnog dijela i panela i dva filma: jedan, koji je prikazan na Forumu, o radu na nacionalnoj inventuri šuma i poboljšanoj metodologiji planiranja gazdovanja šumama, i drugi, posvećen samom Forumu.

9. ZAJEDNIČKA IZJAVA

Osnovne informacije

Predstavnici državnih institucija, lokalnih samouprava, civilnog društva, nevladinog sektora, privrede, privatnog sektora, stručnih institucija, međunarodnih donatorskih organizacija, šumarski stručnjaci i mladi koji će svoju profesionalnu budućnost vezati za šumarski sektor, okupili su se na **Prvom crnogorskom šumarskom forumu** 9. i 10. februara 2010.godine u Podgorici, u Hotelu Crna Gora da razgovaraju o "Razvoju sektora šumarstva u Crnoj Gori u kontekstu međunarodnih inicijativa i državnih izazova".

Domaćin foruma je bilo Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede uz podršku projekta „Razvoj šumarstva u Crnoj Gori“, FODEMO projekta kojeg zajednički finansiraju Vlada Velikog Vojvodstva Luksemburga i Vlada Crne Gore.

Ciljevi Prvog crnogorskog šumarskog foruma bili su da:

naglasiti značajnu ulogu koju šumarstvo ima za ruralni i ukupni privredni razvoj Crne Gore;

predstavi koncept Nacionalnog šumarskog programa (NŠP), obaveza vezanih za proces Ministarske konferencije o zaštiti šuma u Evropi (MCPFE) i očekivanja EU;

prikaže napredak koji je postignut u ukupnom razvoju sektora i posebno u oblasti unaprijeđenog planiranja gazdovanja šumama i Nacionalnoj inventuri šuma;

predstavi napredak postignut u realizaciji međunarodnih projekata iz oblasti šumarstva i obezbijedi sinergiju budućih donatorskih aktivnosti *posebno onih projekata za čiju realizaciju je potrebno obezbijediti nedostajuća sredstva;

organizuje dvije panel diskusije: Panel 1 "Zakonodavni okvir i program razvoja sektora šumarstva", i Panel 2 "Novi tehnički standardi i metodi za održivo gazdovanje šumama i monitoring šuma", s ciljem ocjene napretka i planova za određene dijelove okvira za NŠP u Crnoj Gori:

predstavi očekivanja privatnog sektora i institucija šumarstva u pogledu daljeg razvoja i implementacije reforme šumarskog sektora;

unaprijedi matricu za NŠP koju je ranije izradilo Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, FODEMO projekat i SNV (Holandska razvojna organizacija) na osnovu saznanja dobijenih sa panela, komentara i plenarnih diskusija;

usvoji ovu zajedničku izjavu o prioritnim aktivnostima državnih šumarskih institucija i međunarodnih organizacija u kontekstu NŠP.

Trenutno stanje i inicijative

Šume i šumsko zemljište pokrivaju oko 54% crnogorske teritorije, a oko 60% stanovništva je vezano za selo i prostore koji su bogati šumama. Šumski ekosistemi su veoma važni u svim segmentima života i privrede: oni su značajan proizvođač biomase, izvor zdravog i visokokvalitetnog šumskog voća, glavno stanište divljači, ključni faktor za očuvanje i regulisanje sistema voda; obezbjeđuju zaštitu od erozije i prečišćavaju vazduh, a i oslonac su razvoja lokalne privrede.

U procesu sveukupne reforme sektora šumarstva u Crnoj Gori, Vlada je usvojila Nacionalnu politiku upravljanja šumama i šumskim zemljištima - Nacionalnu šumarsku politiku (2008) i Nacionalni akcioni plan za borbu protiv bespravnih aktivnosti u šumarstvu (2009). Pored toga, izrada novog Zakona o šumama nalazi se u završnoj fazi, uz podršku SNV i FODEMO projekta, a rad na Nacionalnoj inventuri šuma otpočeo je početkom 2009. godine uz podršku FODEMO projekta, dok aktivnosti na unaprijeđivanju procedura i instrumenata za planiranje gazdovanja šumama traju već nekoliko godina. Pored toga, Crna Gora je aktivno uključena u regionalni politički proces Ministarske konferencije o zaštiti šuma u Evropi (učestvovala je na Četvrtoj Ministarskoj konferenciji o zaštiti šuma u Evropi održanoj 2003. godine u Beču i na Petoj Ministarskoj konferenciji o zaštiti šuma u Evropi, koja je održana 2007. godine u Varšavi), i usvojila je i trenutno razvija i primjenjuje koncept Nacionalnog šumarskog programa.

Vizija

Svaka od gore navedenih inicijativa pruža podršku za primjenu održivog gazdovanja šumama. Vizija šumarstva u Crnoj Gori je da se unaprijedi postojeće stanje svih šuma tako da zaštitne, ekološke, socijalne i ekonomske funkcije šuma budu izbalansirane, a održivost obezbijedena.

Nacionalni šumarski program

Na ovom Forumu detaljno je predstavljen koncept NŠP u Crnoj Gori. Usvajanje procesa NŠP kao ključnog instrumenta za postizanje održivog gazdovanja šumama i rad na njegovim rezultatima obilježio je i obilježice rad državnih institucija i sektoru šumarstva u narednom periodu. Naime, NŠP u Crnoj Gori sam po sebi nije dokument, već proces reforme šumarskog sektora u okviru kojeg se razvija niz dokumenata i aktivnosti koje su od vitalnog značaja za usmjeravanje reforme šumarskog sektora. U diskusijama na Forumu (plenarno i na panelima) razmotreni su ključni elementi NŠP i konstatovano je sljedeće:

a) Nacionalna šumarska politika (usvojena 2008.) je dokument koji definiše ciljeve Crne Gore u pravcu razvoja šumarskog sektora, pri čemu jasno ukazuje na aktivnosti koje će se sprovesti za ostvarivanje tih ciljeva. Njena implementacija zbog brojnih zadataka predloženih u njoj, nije u potpunosti završena i zahtijevaće veću i koordinisaniju saradnju svih zainteresovanih strana. S tim u vezi, ohrabruje se civilni sektor da uzme veće učešće, kao i državne institucije da sprovedu prioritete zadatke: formiranje nacionalnog i lokalnih savjeta za šumarstvo, formiranje savjetodavne službe u skladu sa novim zakonom o šumama.

b) Zakonodavni okvir - dva nedavno usvojena zakona: Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća (2007.) i Zakon o divljači i lovstvu (2008.) obezbjeđuju kvalitetan okvir za buduće sistemsko uređenje predmetnih pitanja koja se ovim zakonima obrađuju. Izrada podzakonskih propisa predmetnih akata nije u cjelosti završena i predstavlja izazov na koji treba odgovoriti u ovoj godini. S tim u vezi, potrebno je intenzivirati aktivnosti i završiti izradu nedostajućih podzakonskih akata u ovoj godini.

Novi Zakon o šumama koji je juče usvojen na Vladinoj Komisiji za ekonomsku politiku će uspostaviti zakonski okvir za sprovođenje Nacionalne šumarske politike i uskladiće važeće zakonodavstvo sa evropskim politikama i standardima. U njegovoj izradi podrška SNV-a i FODEMO projekta bila je od izuzetne važnosti. Sve stručne kapacitete državnih institucija i međunarodnu podršku potrebno je angažovati u narednom periodu, kako bi se ovaj zakon donio, u najkraćem mogućem roku uz aktivno učešće civilnog društva i šire stručne i naučne javnosti. Ovo je prioritetan zadatak u 2010. godini koji je i obaveza resornog ministarstva u skladu sa programom rada Vlade za ovu godinu.

c) Nacionalna šumarska strategija / Program razvoja sektora: Radi obezbjeđivanja održivog i multifunkcionalnog gazdovanja šumama potrebno je donijeti Nacionalnu strategiju sa planom razvoja šuma i šumarstva - koja je definisana u novom Nacrtu zakona o šumama kao „dugoročni dokument, kojim se konkretizuju i sprovode ciljevi i smjernice za razvoj šuma i šumarstva, utvrđene u Nacionalnoj šumarskoj politici i sadrži plan potrebnih mjera kao i finansijska i podsticajna sredstva za njihovo izvršavanje“. Trenutno, realnost je da će se rad na ovom dokumentu sprovesti nakon usvajanja Zakona o šumama, a određene dijelove osnove te strategije (podaci, studije, analize) treba uraditi i ranije, kroz međunarodnu podršku, i postojeće kadrovske, tehničke i finansijske potencijale, uz prethodno odobrenje državnih institucija.

Nacionalni akcioni plan za borbu protiv bespravnih aktivnosti u šumarstvu - usvojen je 2009. godine i dinamika njegovog sprovođenja u velikoj mjeri zavisi od ograničenih kadrovske kapaciteta, ali je postignut zadovoljavajući napredak, posebno kada je u pitanju prekogranična saradnja i saradnja između institucija. U tom smislu, neophodno je kadrovski i tehnički osposobiti inspeksijske organe kako bi obezbijedili efikasniju implementaciju zakonskih rješenja. Jača logistička i stručna podrška u smislu značajnijih sredstava koja su definisana u okvirnom budžetu ovog dokumenta je neophodna u 2010. godini.

d) Plan monitoringa - definisaće ključne standarde i indikatore napretka u implementaciji Nacionalne šumarske politike i svih drugih planova koji proizilaze iz Nacionalnog šumarskog programa. On će opisati način na koji će različite zainteresovane strane učestvovati u redovnoj analizi učinka sektora. Ovaj dokument će se izraditi kao „sastavni dio“ ili kao prateći dokument Nacionalne šumarske strategije

i zbog ograničenih ljudskih kapaciteta, biće urađen kada se za to stvore zakonodavni uslovi (obrađen je u Nacrtu zakona o šumama), ali svakako ne prije 2011. godine.

- e) **Novi institucionalni okvir** - uskladiće funkcije, odgovornosti, strukture i aktivnosti Vladinih institucija sa ulogom koju će imati u sektoru šumarstva kako bi se omogućilo adekvatno sprovođenje politike u sektoru. Jasno će se razgraničiti funkcije Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u regulatornoj oblasti, gazdovanju šumama i pružanju usluga kao i Uprave za šume i definisaće ključnu ulogu civilnog društva u gazdovanju i monitoringu šuma u Crnoj Gori. Nakon uvažavanja određenih preporuka koje je dala nedavno urađena Funkcionalna analiza institucija u sektoru šumarstva od strane organa uprave, kao sljedeći korak sprovedeće se analiza poslovnih procesa koju će finansirati FODEMO projekat. Rad na novoj sistematizaciji Uprave za šume već je započeo kao odgovor na brojne izazove koje očekuju ovu instituciju u daljoj reformi u sektoru šumarstva.
- f) **Jačanje ljudskih resursa u šumarstvu** - fokus međunarodnih projekata (FODEMO, UNDP, SNV, NFG) bio je na jačanju kapaciteta državnih institucija što je dalo značajne rezultate. Novi predlog projekta „Podrška za izgradnju kapaciteta u sektoru šumarstva” koji je pripremljen od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprave za šume dostavljen je Delegaciji Evropske Komisije u Crnoj Gori za finansiranje putem IPA 2010 fonda. Svrha projekta je jačanje kapaciteta sektora šumarstva Crne Gore kroz uspostavljanje i obuku za sisteme održivog gazdovanja šumama u skladu sa standardima EU, posebno predstojećim propisima EU o plasmanu drvnih proizvoda na tržište EU i propisa EU o ruralnom razvoju. Pored toga, zajednički cilj koji zahtjeva sinergiju svih projekata u sektoru je da se uradi plan stalne obuke i stručnog obrazovanja, kojim će se ojačati kapaciteti zaposlenih u državnim institucijama u sektoru šumarstva, shodno novom institucionalnom okviru, za potrebe djelotvornijeg i efikasnijeg sprovođenja njihovih novih mandata. Na primjer, tokom sprovođenja Nacionalne inventure šuma, izgrađiće se kadrovski kapaciteti unutar crnogorskog šumarskog sektora koji će biti sposobni da sami rade na sljedećim ciklusima inventure šuma i da dobijene rezultate koriste u svrhu stalnog monitoringa šumskih resursa.
- g) **Podrška uspostavljanju održivog privatnog sektora u šumarstvu** - ova aktivnost je od suštinske važnosti za reformu šumarstva i kontinuirano se sprovodi posljednjih nekoliko godina, naročito kroz pomoć udruženjima privatnih vlasnika šuma od strane SNV-a. Nacionalna šumarska politika je napravila iskorak u smislu većeg angažovanja države kada su u pitanju privatni vlasnici šuma i podrška privatnom sektoru u šumarstvu uopšte. Glavne komponente te podrške su sljedeće: stručna i finansijska (subvencije) podrška vlasnicima privatnih šuma i udruženja, podrška razvoju preduzetništva, povećanje produktivnosti, kvaliteta i profitabilnosti koju privatne šume donose svojim vlasnicima; obezbjeđenje da šumarstvo daje veći doprinos ruralnom razvoju i povećanje konkurentnosti crnogorskih šumskih proizvoda na tržištima Evrope. Nacrt Zakona o šumama je donio i direktne koristi udruženju vlasnika privatnim šumama u pogledu korišćenja nedrvnih šumskih proizvoda. Potrebno je bolje korišćenje drvene biomase kao izvora obnovljive energije i iz privatnih šuma kao i obezbjeđivanje da crnogorski šumski proizvodi zadovoljavaju standarde potrebne za ulazak na tržišta EU. Posebnu pažnju i podršku zaslužuju institucije i preduzeća privatnog sektora šumarstva, naročito pružaoci stručnih usluga u šumarstvu, imajući u vidu i potrebu za što skorije uvođenje licenci za obavljanje tih poslova.
- h) **Poboljšanje informacione osnove** - sprovođenje Nacionalne inventure šuma, uvođenje poboljšanih instrumenata i procedura planiranja gazdovanja šumama i uspostavljanje šumarskog informacionog sistema će poboljšati planiranje i monitoring na nacionalnom i lokalnom nivou. Sve ove aktivnosti će se sprovesti (ili njen najveći dio) u 2010. godini.

Rad na Nacionalnoj inventuri šuma koji će trajati dvije godine, započeo je početkom 2009. godine, obezbijeđen je dio neophodne opreme za prikupljanje podataka; izabran je savjetnički tim za koji radi na definisanju metodologije; sprovedena je terenska obuka lokalnih šumarskih stručnjaka. Terenski rad je predviđen za 2010. godinu tako da će se prikupiti relevantne informacije o stanju i prostornom rasporedu, strukturnim karakteristikama, iskorišćenosti i promjenama šumskog fonda.

Kada je u pitanju planiranje gazdovanja šumama, dosadašnji model planiranja nije obezbjeđivao usklađenost intervencija na terenu sa planovima. Ključni razlozi za neefikasnost ovog modela su: nedovoljna saradnja između planera i osoblja koje realizuju planove gazdovanja šumama na terenu; nejasno razgraničene odgovornosti za sprovođenje planova i suprotstavljenost interesa korisnika šuma

i organa koji sprovodi gazdovanje. Uz pomoć FODEMO projekta, u narednom periodu uspostaviće se novi metod za interaktivno šumsko-uzgojno planiranje koji podrazumijeva spajanje odgovornosti za planiranje gazdovanja šumama i interevencije na terenu čime se postiže veća odgovornost lokalnog šumarskog inženjera.

Matrica NŠP

Matrica NŠP koja je ažurirana tokom ovog Forumu biće dodatno dorađena i objavljena od strane državnih institucija u prvoj polovini 2010. godine, kao koherentan okvir za sprovođenje NŠP.

Partnerstvo i informisanje javnosti

U sprovođenu gore navedenih aktivnosti, neophodno je partnerstvo svih zainteresovanih strana. Posebno je značajno obezbijediti sve uslove da se informisanje javnosti obavi na način koji će biti u skladu sa najboljim pozitivnim praksama.

Promocija šumarstva

Potpisnici ove izjave se obavezuju da će učiniti napor da se aktivnosti šumarskih radnika promovišu adekvatno i realno široj javnosti.

Organizovanje Forumu

Crnogorski šumarski forum će se održavati svake godine u njenom prvom kvartalu. Organizatori Forumu biće državne institucije - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprava za šume uz pomoć međunarodnih institucija / projekata. Formiraće se Organizacioni odbor koji će biti zadužen za pripremu Forumu. Svake godine, Forum će se baviti temom / temama koje su aktuelne i koje su obilježile ili će obilježiti reformu sektora u tom periodu.

Sastavni dio ove Izjave predstavljaju i zaključci sa panela organizovanih u okviru Forumu (Aneks 1).

Dr. Milosav Anđelić, pomoćnik ministra

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Radoš Šućur, direktor

Uprava za šume

Miodrag Bakić, predsjednik

Nacionalno udruženje privatnih vlasnika šuma

James Acworth, glavni tehnički savjetnik

FODEMO projekat

Franc Ferlin,

SNV Montenegro

U Podgorici, 10. februara 2010. godine

ANEKS 1: Zaključci sa panela organizovanih u okviru Prvog crnogorskog šumarskog foruma (10.02.2010.)

Od strane učesnika rasprava na panelima koji su održani u okviru Prvog crnogorskog šumarskog foruma, dati su slijedeći prijedlozi, koje se mogu smatrati i kao zajednički zaključci sa ovih rasprava:

- 1) Poželjno bi bilo da se u okviru procesa Nacionalnog šumarskog programa obezbjedi mogućnost još većeg učešća nevladinih organizacija, naročito onih ekoloških;
- 2) Potrebno je, u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama i odgovarajućom EU direktivom, obezbjediti adekvatniji pristup informacijama Uprave za šume. Imenovanje osobe koja će se baviti odnosima s javnošću (PR) u Upravi za šume, dobar je korak u unaprijeđenju razmjene informacija i ukupnoj informisanosti civilnog društva o aktivnostima Uprave za šume;
- 3) Potrebna bi bilo uraditi analizu finansijskog uticaja novog Zakona o šumama (finansijsku studiju), a potrebno bi bilo pripremiti i detaljni plan implementacije novog Zakona o šumama;
- 4) Prioritetno je potrebno izraditi uslove za izvođače stručnih poslova u šumarstvu uključujući uslove za sticanje licence;
- 5) Naglasiti potrebu (u okviru Zajedničke izjave sa Prvog crnogorskog šumarskog foruma) razvoja šumarskog centra za obuku šumarskih kadrova, izvođača radova i vlasnika šuma, kao i potrebu za podršku srednjoj stručnoj školi "Vukadin Vukadinović" iz Berana, jedinoj u Crnoj Gori, u kojoj se sprovodi program za obrazovni profil – šumarski tehničar;
- 6) U sistem podsticanja školovanja šumarskih kadrova bilo bi potrebno vratiti i stipendiranje, odnosno pronaći najbolji model stipendiranja u skladu sa zakonskim propisima;
- 7) Trebalo bi obezbjediti i jačati stručnu kompetentnost rukovodećih kadrova u šumarstvu, imajući u vidu brojne izazove u reformi šumarskog sektora;
- 8) Obezbjediti uslove za premošćivanje nelikvidnosti šumarskog budžeta (ukoliko je to moguće, u formi propisa), zbog neravnomjernih priliva finansijskih sredstava (zbog sezonskog karaktera djelatnosti u šumarstvu), kako bi se mogli sprovoditi planirani poslovi i radovi u šumama i onda kada priliva zapravo i nema;
- 9) Koncept planiranja razvoja šuma na nivou šumskih područja (opština ili više opština) područja treba razviti i testirati, primjenom integrisanog, višenamjenskog koncepta planiranja kao i definisanje i učešća svih zainteresovanih strana, naročito preko Lokalnih savjeta za šume;
- 10) Nacionalnu inventuru treba ponovo da se sprovede u 2020.godini, da bi se imali uporedivi rezultati na osnovu kontrolne metode;
- 11) Potrebno je osavremeniti metodologiju izrade izvođačkog projekta za državne šume, i razviti prilagođen koncept za private šume (privatni posjed), kao i način praćenja i kontrole njihovog izvođenja;
- 12) Metodologiju (i proces) participativnog planiranja gazdovanja u slučaju privatnih šuma (kao sastavni dio zajedničke metodologije planiranja) treba razviti odnosno prilagoditi, koristeći iskustva i metodologiju razvijenu za državne šume;
- 13) Potrebno je institucionalizovati obuku za sve nivoe planiranja, afirmisati struku i školu i stvarati bolje uslove za razvoj kadrova;

- 14) Jasno definisati zadatke i odgovornosti institucija koje su vezane za planiranje, implementaciju i monitoring planova;
- 15) Vlasnike privatnih šuma (VPŠ) treba prioritarno uključivati u razvoj, izradu i implementaciju planova za nivo posjeda i gazdinske jedinice;
- 16) Plan aktivnosti u okviru procesa NŠP, koji je prezentovan tokom ovog Forumu, potrebno je doraditi i uskladiti među institucijama i donatorima, i učiniti ga dostupnim za javnost, u prvoj polovini 2010. godine, kao koherentan okvir za sprovođenje NŠP;
- 17) Potrebno je uložiti dodatne napore na promociji šuma, šumarstva i šumarske struke, kako bi se aktivnosti šumarskih radnika više cijeno i predstavljalo adekvatno i realno široj javnosti;
- 18) Organizovanje Forumu - Crnogorski šumarski forum treba održavati svake godine, u prvom kvartalu. Organizatori Forumu biće državne institucije - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprava za šume uz pomoć međunarodnih institucija/projekata. S tim u vezi, trebalo bi izabrati Organizacioni odbor koji će biti zadužen za pripremu Forumu. Svake godine, Forum će se baviti temom/temama koje su aktuelne i koje su obilježile ili će obilježiti reformu sektora u tom periodu.

10. Lista učesnika

Prvi dan (9. februar 2010.)

Br.	Ime	Institucija/ organizacija	Tel/fax	E-mail
1.	Milosav Anđelić	MPŠV*		milosav.andjelic@gov.me
2.	Radoš Šučur	Uprava za šume	052/323-578	cgsuume@t-com.me
3.	James Acworth	FODEMO projekat	020/238-092	james.acworth@luxdev.lu
4.	Stijović Aleksandar	FODEMO projekat - CMU	020/238-092	stijovicaleksandar@gmail.com
5.	Marinović Dragan	MPŠV	020/238-092	marinovic_dragan@yahoo.com
6.	Radulović Rajko	MPŠV	020/238-092	rajko_radulovic@yahoo.com
7.	Tmušić Novica	MPŠV	020/238-092	novicatmusic@yahoo.com
8.	Kalač Faruk	Uprava za šume		Su_Rozaje@gmail.com
9.	Terzić Joveta	Uprava za šume	052/323-578	cgsuume@t-com.me
10.	Demić Zehra	Uprava za šume		demiz@t-com.me
11.	Predrag Janković	SNV		pjankovic@snnworld.org
12.	Šćekić Slobodan	Uprava za šume, PJ Kolašin		
13.	Bakić Miodrag	Udruženje privatnih vlasnika šuma, CG		privsume@gmail.com
14.	Nuhodžić Mensura	SNV		mnuhodzic@snnworld.org
15.	Ferlin Franc	SNV		
16.	Gomilanović Slavica	Uprava za šume	052/323-578	cgsuume@t-com.me
17.	Vojinović Rosanda	Uprava za šume	052/323-578	cgsuume@t-com.me
18.	Cmiljanić Veljko	Uprava za šume		
19.	Marković Dragan	Institut za šumarstvo	020/230-488	inssum@t-com.me
20.	Vasiljević Aleksandar	Srbijašume Beograd		
21.	Koprivica Miloš	Institut za šumarstvo Beograd		
22.	Kadović Ratko	Šumarski fakultet Beograd		
23.	Topić Duško	Šuma plan Banja Luka		sumaplan@inecco.net
24.	Tatjana Đonović	Agencija za zaštitu životne sredine	020/618-250	tatjana.djonovic@epa.org.me
25.	Nemanja Čavlović	Agencija za zaštitu životne sredine	020/618-250	neci87@gmail.com

26.	Gargović Naser	JUSSŠ Vukadin Vukadinović, Berane		gargovic@t-com.me
27.	Spasojević Milan	JUSSŠ Vukadin Vukadinović, Berane		spasojevic@t-com.me
28.	Knežević Ljubiša	JUSSŠ Vukadin Vukadinović, Berane		ljubisa.knezevic@yahoo.com
29.	Femić Dejan	JUSSŠ Vukadin Vukadinović, Berane		
30.	Lazarević Dejan	JUSSŠ Vukadin Vukadinović, Berane		dlazarevic289@gmail.com
31.	Kankaraš Ranko	MPŠV		ranko.kankaras@gov.me
32.	Henri Guillaume	Lux-Development HQ		henriguillaume@lux-development.lu
33.	Rašković Vladimir	Fornet Beograd		v.raskovic@fornetserbia.com
34.	Ponjarac Radenko	Fornet Beograd		r.ponjarac@fornetserbia.com
35.	Lučić Slaviša	Institut za šumarstvo Podgorica	020/230-488	inssum@t-com.me
36.	Milutin Vukić	MPŠV, Šumarska inspekcija		
37.	Božo Brajković	Agrosaznanje TVCG		
38.	Saša Belojević	Agrosaznanje TVCG		
39.	Otašević Dragan	MPŠV		otasevic.dragan@gmail.com
40.	Pejović Srđan	MPŠV		srdjanpejovic82@gmail.com
41.	Nataša Nelević	M Film Montenegro		nnelevic@t-com.me
42.	Velimir Šljivančanin	Ministarstvo za evropske integracije		
43.	Janković Miloš	MPŠV		milos.jankovic.cg@gmail.com
44.	Niels Hahn	Unique Forestry Consultants		niels.hahn@wildlife-consulting.eu
45.	Dukić Branka	Glavni grad Podgorica		ddukic@gmail.com
46.	Nenad Petrović			nenadpet@tehnicom.net
47.	Adem Fetić	Institut za šumarstvo	020-230-488	inssum@t-com.me
48.	Koljenšić Goran	Uprava za šume		gorank80@yahoo.com
49.	Međedović Pavle	Uprava za šume		pavlemedjedovic@yahoo.com
50.	Vemić Mijoljub	Uprava za šume		mijoljub.vemic@gmail.com
51.	Popović Goran	Privredna komora Crne Gore	020/230-545	pkcg@pkcg.org

52.	Darko Dubak	Biotehnički fakultet	020/268-437	ddubak@t-com.me
53.	Stijepović Slobodan	JP Nacionalni parkovi CG	020/ 658-071	sslobo@t-com.me
54.	Nataša Kovačević	NVO Green Home	020/609-376	natasa.green@t-com.me
55.	Jelena Dragović	JP Nacionalni parkovi CG	020/ 658-071	jelena71@gmail.com
56.	Milić Čurović	Biotehnički fakultet	020/268-437	curovic@t-com.me
57.	Kenan Pepić	Udruženje privatnih vlasnika šuma		kenanpepic@yahoo.com
58.	Milenko Malidžan	MPŠV, Šumarska inspekcija		
59.	Yvonne Mueller	German Technical Cooperation		
60.	Joerg Lohmann	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine		joerg.lohmann@cimonline.de
61.	Momčilo Gajević	MPŠV, Šumarska inspekcija		
62.	Alija Bralić	MPŠV, Šumarska inspekcija		abralic@t-com.me
63.	Axel Weinreich	Unique Forestry Consultants		axel.weinreich@unique-forst.de
64.	Metodi Panev	Unique Forestry Consultants		metodi.panev@unique-forst.de
65.	Dragan Borota	FODEMO projekat	020/238-092	dragan.borota@fodemo.com
66.	Blažo Jokanović	MPŠV CMU		blazo_jokanovic@yahoo.com
67.	Vitomir Tepavčević	Uprava za šume		vito.tepavcevic@gmail.com
68.	Matthias Dees	GeoFis		matthias.dees@t-online.de
69.	Dijana Premović	FODEMO projekat	020/238-092	dijana.premovic@fodemo.com
70.	Žarko Vučinić	FODEMO projekat	020/238-092	zarko.vucinic@fodemo.com

Drugi dan (10. februar 2010.)

Br.	Ime	Institucija/ organizacija	Tel/fax	E-mail
1.	Milosav Anđelić	MPŠV		milosav.andjelic@gov.me
2.	Radoš Šučur	Uprava za šume	052/323-578	cgsume@t-com.me
3.	James Acworth	FODEMO projekat	020/238-092	james.acworth@fodemo.com
4.	Stijović Aleksandar	FODEMO projekat - CMU	020/238-092	stijovicaleksandar@gmail.com
5.	Marinović Dragan	MPŠV	020/238-092	marinovic_dragan@yahoo.com
6.	Radulović Rajko	MPŠV	020/238-092	rajko_radulovic@yahoo.com
7.	Kenan Pepić	Udruženje privatnih vlasnika šuma, CG		privsume@gmail.com
8.	Miodrag Bakić	Udruženje privatnih vlasnika šuma, CG		privsume@gmail.com
9.	Ščekić Slobodan	Uprava za šume, PJ Kolašin		
10.	Kalač Faruk	Uprava za šume		Su_Rozaje@gmail.com
11.	Terzić Joveta	Uprava za šume		cgsume@t-com.me
12.	Demić Zehra	Uprava za šume		demiz@t-com.me
13.	Ponjarac Radenko	Fornet Beograd		r.ponjarac@fornetserbia.com
14.	Lučić Slaviša	Institut za šumarstvo Podgorica	020/230-488	
15.	Marković Dragan	Institut za šumarstvo	020/230-488	
16.	Novica Tmušić	MPŠV		novicatmusic@yahoo.com
17.	Pejović Srđan	MPŠV		srdjanpejovic82@gmail.com
18.	Otašević Dragan	MPŠV		otasevic.dragan@gmail.com
19.	Miloš Rosić	Uprava za šume	052/323-578	cgsume@t-com.me
20.	Cimbaljević Veljko	Uprava za šume		
21.	Vojinović Rosanda	Uprava za šume	052/323-578	cgsume@t-com.me
22.	Vukić Milutin	MPŠV, Šumarska inspekcija		
23.	Gomilanović Slavica	Uprava za šume	052/323-578	cgsume@t-com.me
24.	Rašković Vladimir	Fornet Beograd		
25.	Vasiljević Aleksandar	Srbijašume Beograd		
26.	Nemanja Čavlović	Agencija za zaštitu životne sredine	020/618-250	neci87@gmail.com
27.	Tatjana Đoković	Agencija za zaštitu životne sredine	020/618-250	tatjana.djokovic@epa.org.me

28.	Topić Duško	Šuma plan Banja Luka		sumaplan@inecco.net
29.	Gargović Naser	JUSSŠ Vukadin Vukadinović, Berane		gargovic@t-com.me
30.	Spasojević Milan	JUSSŠ Vukadin Vukadinović, Berane		spasojevic@t-com.me
31.	Miloš Vojinović	SIK Lim Bijelo Polje		m.vojinovic@t-com.me
32.	Femić Nemanja	JUSSŠ Vukadin Vukadinović, Berane		
33.	Lazarević Dejan	JUSSŠ Vukadin Vukadinović, Berane		dlazarevic289@gmail.com
34.	Momčilo Gajević	MPŠV, Šumarska inspekcija		
35.	Franc Ferlin	SNV		
36.	Žarko Vučinić	FODEMO projekat	020/238-092	zarko.vucinic@fodemo.com
37.	Dragan Borota	FODEMO projekat	020/238-092	dragan.borota@fodemo.com
38.	Milenko Malidžan	MPŠV, Šumarska inspekcija		
39.	Matthias Dees	GeoFis		matthias.dees@t-online.de
40.	Niels Hahn	Unique Forestry Consultants		niels.hahn@wildlife-consulting.eu
41.	Blažo Jokanović	MPŠV CMU		blazo_jokanovic@yahoo.com
42.	Knežević Ljubiša	JUSSŠ Vukadin Vukadinović, Berane		ljubisa.knezevic@yahoo.com
43.	Vitomir Tepavčević	Uprava za šume		vito.tepavcevic@gmail.com
44.	Vemić Mijoljub	Uprava za šume		mijoljub.vemic@gmail.com
45.	Međedović Pavle	Uprava za šume		pavlemedjedovic@yahoo.com
46.	Dragan Karadžić	Šumarski fakultet Beograd		
47.	Koprivica Miloš	Institut za šumarstvo Beograd		
48.	Kadović Ratko	Šumarski fakultet Beograd		
49.	Petrović Nenad	Šumarski fakultet Beograd		
50.	Adem Fetić	Institut za šumarstvo	020/230-488	inssum@t-com.me
51.	Koljenšić Goran	Uprava za šume		gorank80@yahoo.com
52.	Jelena Dragović	JP Nacionalni parkovi CG	020/ 658-071	jelena71@gmail.com
53.	Nuhodžić Mensura	SNV		mnuhodzic@snvworld.org
54.	Dukić Branka	Glavni grad Podgorica		ddukic@gmail.com
55.	Alija Bralić	MPŠV, Šumarska inspekcija		abralic@t-com.me

56.	Joerg Lohmann	Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine		joerg.lohmann@cimonline.de
57.	Popović Goran	Privredna komora Crne Gore	020/230-545	pkcg@pkcg.org
58.	Janković Miloš	MPŠV		milos.jankovic.cg@gmail.com
59.	Dragan Terzić	Uprava za šume		
60.	Nataša Nelević	M Film Montenegro		nnelevic@t-com.me
61.	Metodi Panev	Unique Forestry Consultants		metodi.panev@unique-forst.de
62.	Samanta Tošković	FODEMO projekat	020/238-092	samanta.toskovic@fodemo.com
63.	Biljana Pavicevic	FODEMO projekat	020/238-092	biljana@fodemo.com
64.	Dijana Premović	FODEMO projekat	020/238-092	dijana.premovic@fodemo.com
65.	Žarko Vučinić	FODEMO projekat	020/238-092	zarko.vucinic@fodemo.com

*MPŠV - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Crna Gora

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

LUX-DEVELOPMENT

Luksemburška Agencija za razvojnu saradnju
SARADNJA - CRNA GORA - LUKSEMBURG

WWW.MINPOLJ.GOV.ME
WWW.FODEMO.COM
WWW.NSP-CG.COM